

UZUPEŁNIA ZESPÓŁ NADZORUJĄCY

KOD UCZNI

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*miejsce
na naklejkę
z kodem*

**BADANIE DIAGNOSTYCZNE
W KLASIE TRZECIEJ GIMNAZJUM
CZĘŚĆ MATEMATYCZNO-PRZYRODNICZA
PRZEDMIOTY PRZYRODNICZE**

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy zestaw zadań ma 14 stron (zadania 1–24).
Brak stron lub inne błędy zgłoś nauczycielowi.
2. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
3. Rozwiązania zadań zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/atramentem. Nie używaj korektora.
4. W arkuszu znajdują się różne typy zadań.
Do niektórych zadań są podane cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Tylko jedna z nich jest poprawna. Wybierz ją i zaznacz znakiem **X**, np.:

A.   **X**   C.   D.

5. W niektórych zadaniach zdecyduj, czy zdanie jest prawdziwe, czy fałszywe i zaznacz znakiem **X** wybraną odpowiedź, np.:

X	F
----------	---

                      lub

T	X
---	----------

6. Pozostałe zadania wykonuj zgodnie z poleceniami.
7. Jeśli się pomylisz, otocz znak **X** kółkiem i zaznacz inną odpowiedź, np.:

A.   **X**   **X**   D.

8. Pisząc odpowiedzi do zadań, możesz wykorzystać miejsce opatrzone napisem **Brudnopis**. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Powodzenia!

GRUDZIEŃ 2011

**Czas pracy:
do 80 minut**

GM-P7-115

Zadanie 1.

Wyraz *ekosystem* jest często używany w znaczeniu biologicznym i niebiologicznym.

W którym zdaniu wyrazu *ekosystem* użyto w znaczeniu biologicznym?

Zaznacz dobrą odpowiedź.

A. „Firma XXX tworzy następny ekosystem – nową platformę do zakupów w Internecie.”

B. „Ekosystem biznesu opiera się na współpracy, a walka odbywa się między producentami gospodarczymi.”

C. „Remont kolejki linowej na Kasprowy Wierch powoduje kłótnie. Przyrodnicy uważają, że zwiększenie liczby przewożonych ludzi zniszczy ekosystem Tatr.”

D. „Centrum Manufaktura to nie tylko budynek, lecz także proces dziejący się w ekosystemie miasta.”

Informacje do zadań 2. i 3.

W roku 1998 opisano nowy gatunek rośliny z archipelagu Azorów.

Nazwano ją *Angelica lignescens*.

Tę roślinę znano już wcześniej, ale błędnie uważano, że jest to *Melanoselinum decipiens*, który występuje na sąsiednim archipelagu Madery.

Oba gatunki mają podobny pokrój, ale różnią się budową kwiatów i owoców.

Zadanie 2.

Dokończ zdanie. Zaznacz dobrą odpowiedź.

Na podstawie opisu można stwierdzić, że gatunki te należą do

- A. mszaków.
- B. paprotników.
- C. nagonasiennych.
- D. okrytonasiennych.

Zadanie 3.

Który z poniższych gatunków jest najprawdopodobniej najbliższym krewnym *Angelica lignescens*? Zaznacz dobrą odpowiedź.

- A. *Melanoselinum decipiens*.
- B. *Begonia lignescens*.
- C. *Aloe angelica*.
- D. *Angelica sylvestris*.

Zadanie 4.

Insulina i glukagon to hormony regulujące poziom glukozy we krwi.

Zaznacz zdanie falszywe.

- A. Insulina to hormon wydzielany przez trzustkę.
- B. Glukagon to hormon wytwarzany przez wątrobę.
- C. U zdrowego człowieka po jedzeniu zwiększa się wydzielanie insuliny do krwi.
- D. Glukagon podwyższa stężenie glukozy we krwi.

Zadanie 5.

Janek zachorował na grypę, a Ola na anginę.

Czy lekarz przepisał im antybiotyki?

Zaznacz odpowiedź T (tak) albo N (nie) i jej uzasadnienie A albo B.

5.1.	Lekarz przepisał Jankowi antybiotyk,	T	N	ponieważ	A	B
5.2.	Lekarz przepisał antybiotyk Oli,	T	N	ponieważ	A	B

- A. jest to choroba bakteryjna.
- B. jest to choroba wirusowa.

Zadanie 6.

U człowieka gen, który decyduje o brązowym kolorze oczu (A) dominuje nad recesywnym genem warunkującym niebieski kolor oczu (a).

Jakie genotypy mają rodzice, jeśli wszystkie ich dzieci (100%) mają oczy niebieskie?

Zaznacz dobrą odpowiedź.

	Ojciec	Matka
A.	aa	aa
B.	AA	AA
C.	AA	Aa
D.	Aa	AA

Informacje do zadań 7. i 8.

Poniżej przedstawiono fragment układu okresowego.

	1	liczba atomowa								symbol pierwiastka				
1	₁H Wodór 1,008	2	<div><div>₈O</div><div>Tlen</div><div>15,99</div></div> <div><div>nazwa</div><div>masa atomowa (u)</div></div>								13	14	15	16
2	₃Li Lit 6,94	₄Be Beryl 9,01									₅B Bor 10,81	₆C Węgiel 12,01	₇N Azot 14,01	₈O Tlen 15,99
3	₁₁Na Sód 22,99	₁₂Mg Magnez 24,31	3	4	...	9	10	11	12	₁₃Al Glin 26,98	₁₄Si Krzem 28,09	₁₅P Fosfor 30,97	₁₆S Siarka 32,07	
4	₁₉K Potas 39,09	₂₀Ca Wapń 40,08	₂₁Sc Skand 44,96	₂₂Ti Tytan 47,90	...	₂₇Co Kobalt 58,93	₂₈Ni Nikiel 58,71	₂₉Cu Miedź 63,55	₃₀Zn Cynk 65,39	₃₁Ga Gal 69,72	₃₂Ge German 72,59	₃₃As Arsen 74,92	₃₄Se Selen 78,96	

Zadanie 7.

Które z wymienionych właściwości pierwiastków można odczytać z podanego fragmentu układu okresowego?

Zaznacz T (tak), jeśli daną właściwość można odczytać, lub N (nie), jeśli nie można jej odczytać.

Liczbę powłok elektronowych w atomie pierwiastka.	T	N
Liczbę protonów w jądrze atomu pierwiastka.	T	N

Zadanie 8.

Poniżej podano symbole atomów pewnych pierwiastków.

I

II

III

IV

Które atomy mają tę samą liczbę elektronów?

Zaznacz dobrą odpowiedź.

A. I i IV

B. III i IV

C. II i IV

D. II i III

Zadanie 9.

Samochody przewożące niebezpieczne substancje oznakowane są specjalnym numerem. Pierwsza cyfra tego numeru oznacza rodzaj niebezpiecznego materiału.

Pierwsza cyfra
2 – gaz
3 – materiał ciekły zapalny
8 – materiał żrący

Przyporządkuj numery rodzajów niebezpiecznego materiału A–C substancjom 9.1.–9.3.

Zaznacz w tabeli dobre litery.

A. 3

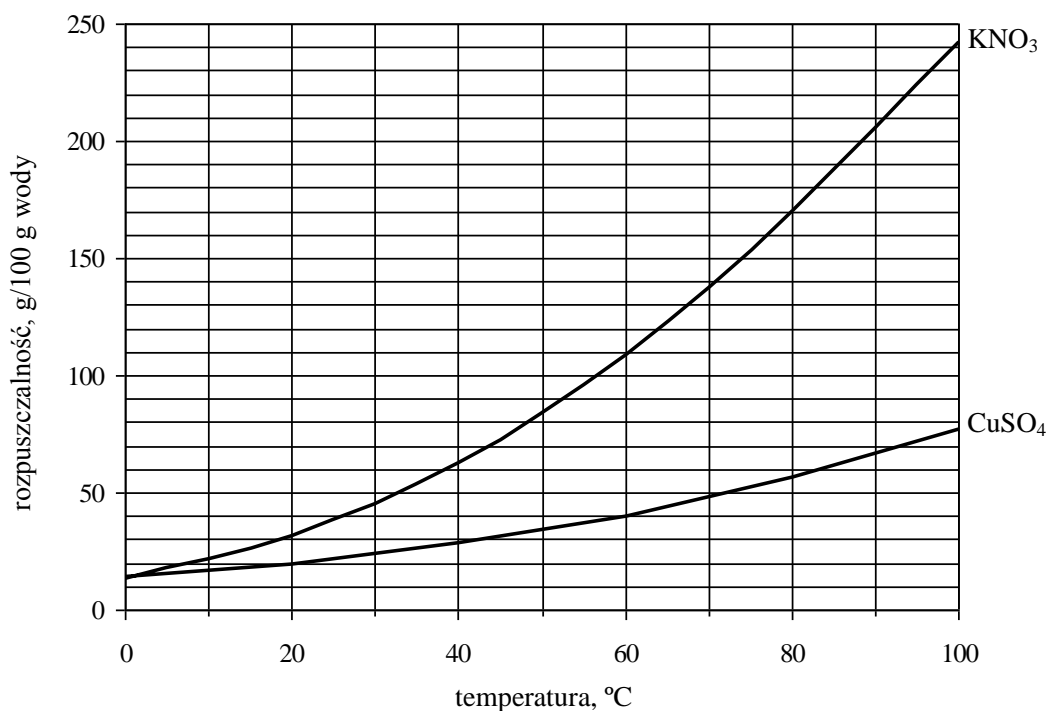
B. 2

C. 8

9.1.	metanol	A	B	C
9.2.	kwas azotowy(V)	A	B	C
9.3.	wodór	A	B	C

Informacje do zadań 10. i 11.

Na wykresach przedstawiono rozpuszczalność dwóch soli w wodzie w zależności od temperatury.

Zadanie 10.

Dokończ zdanie. Zaznacz dobrą odpowiedź.

W 100 g wody w temperaturze 60 °C rozpuszcza się maksymalnie

- A. 120 g KNO₃
- B. 55 g KNO₃
- C. 40 g CuSO₄
- D. 20 g CuSO₄

Zadanie 11.

Do 100 g wody dodano 170 g saletry potasowej KNO₃.

Temperatura roztworu wynosiła 80 °C.

Roztwór oziębiono do temperatury 60 °C.

Ile gramów KNO₃ wykrystalizowało po oziębieniu roztworu?

Zaznacz dobrą odpowiedź.

- A. 30 g
- B. 55 g
- C. 60 g
- D. 115 g

Zadanie 12.

Które zdanie dotyczące węglowodorów jest prawdziwe?

Zaznacz dobrą odpowiedź.

- A. Etan należy do szeregu homologicznego alkanów.
- B. Cząsteczka etenu zawiera jedno wiązanie potrójne.
- C. Etyn spala się całkowicie do tlenku węgla(II) i wody.
- D. Etyn reaguje z wodą bromową, powodując wytrącenie osadu.

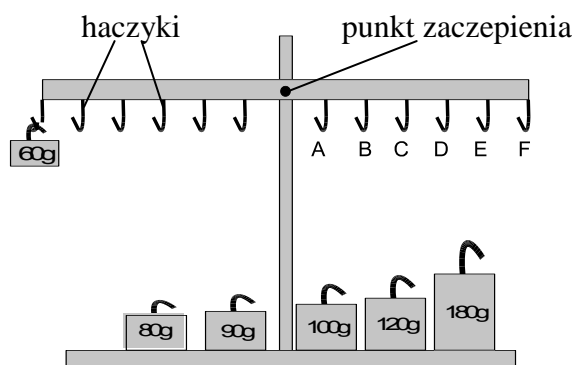
Zadanie 13.

Na lewym ramieniu dźwigni dwustronnej zawieszono ciężarek o masie 60 g.

Na prawym ramieniu zawieszono dostępne ciężarki.

Dźwignię doprowadzano do stanu równowagi.

Haczyki znajdują się w jednakowej odległości od siebie i od punktu zaczepienia dźwigni (patrz rysunek).

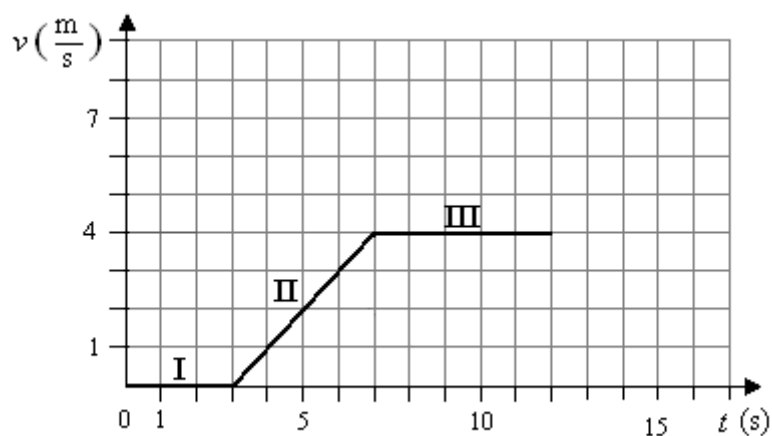
W której sytuacji dźwignia będzie w równowadze?

Zaznacz dobrą odpowiedź.

- A. Haczyk E, ciężarek 80 g
- B. Haczyk D, ciężarek 90 g
- C. Haczyk C, ciężarek 100 g
- D. Haczyk B, ciężarek 120 g

Zadanie 14.

Na wykresie przedstawiono zależność prędkości od czasu dla pewnego ciała.

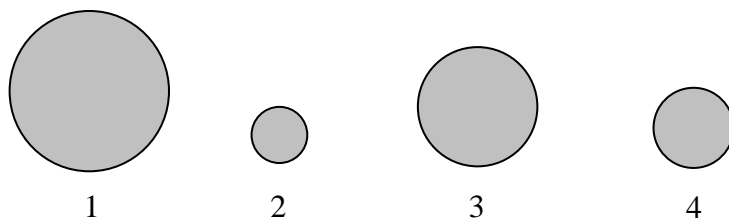
Dla każdej części wykresu I–III odczytaj czas spośród A–D.
Zaznacz w tabeli dobre odpowiedzi.

A. 3 s   B. 12 s   C. 5 s   D. 4 s

	Fragment wykresu	Czas			
14.1.	I	A	B	C	D
14.2.	II	A	B	C	D
14.3.	III	A	B	C	D

Zadanie 15.

Kulki 1, 2, 3, 4 wykonane są z różnych substancji, ale mają taką samą masę.

Dokończ zdanie.

Zaznacz dobrą odpowiedź.

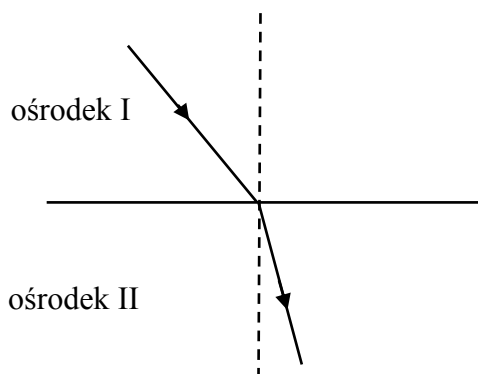
Największą gęstość ma kulka

A. 1   B. 2   C. 3   D. 4

Zadanie 16.

Na rysunku przedstawiono załamanie promienia świetlnego przy przejściu przez granicę dwóch ośrodków.

Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe albo F, jeśli zdanie jest fałszywe.

Światło przechodziło z ośrodka I o mniejszej gęstości optycznej do ośrodka II o większej gęstości optycznej.	P	F
Prędkość światła w ośrodku I jest większa od prędkości światła w ośrodku II.	P	F

Zadanie 17.

Kasia chciała policzyć, ile energii elektrycznej zużywają urządzenia, z których korzysta. Napisała w tabeli moc urządzeń i czas ich używania.

Nazwa urządzenia	Moc	Czas używania
Żarówka	100 W	4 h
Telewizor	150 W	3 h
Suszarka do włosów	1500 W	0,2 h
Czajnik elektryczny	2200 W	0,1 h

17.1. Które urządzenie zużyło najmniej energii elektrycznej?

Zaznacz dobrą odpowiedź.

- A. Żarówka.
- B. Telewizor.
- C. Suszarka do włosów.
- D. Czajnik elektryczny.

17.2. Które urządzenie zużyło najwięcej energii elektrycznej?

Zaznacz dobrą odpowiedź.

- A. Żarówka.
- B. Telewizor.
- C. Suszarka do włosów.
- D. Czajnik elektryczny.

Zadanie 18.

Uczniowie w grupach wyznaczali okres drgań wahadła.

Wszystkie grupy badały ruch wahadeł o tej samej długości, ale o różnych masach, wychylając je o ten sam kąt.

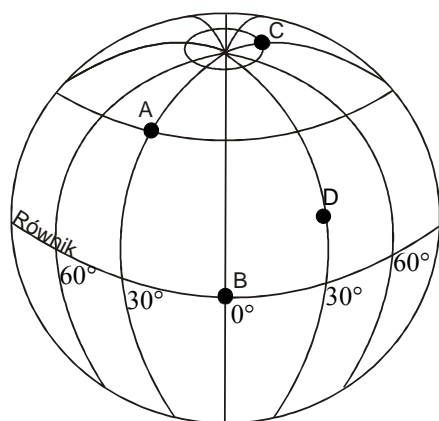
Na które z poniższych pytań uczniowie mogli uzyskać odpowiedź dzięki temu badaniu?

Zaznacz dobrą odpowiedź.

- A. Jaka jest zależność okresu drgań wahadła od jego długości?
- B. Czy częstotliwość drgań wahadła zależy od początkowego wychylenia?
- C. Czy okres drgań wahadła zależy od jego masy?
- D. Jaki wpływ na częstotliwość drgań wahadła ma jego długość?

Zadanie 19.

Na rysunku przedstawiono położenie czterech punktów na kuli ziemskiej.

Dokończ zdanie.

Zaznacz dobrą odpowiedź.

Punkt B podczas ruchu obrotowego Ziemi porusza się z większą prędkością liniową niż pozostałe punkty, ponieważ

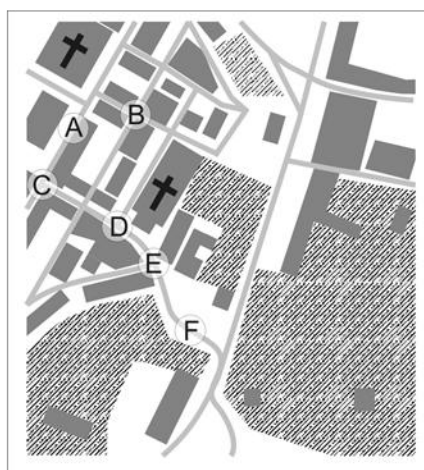
- A. znajduje się na południku 0° .
- B. jest położony na najdłuższym równoleżniku.
- C. jest położony na wschód od punktu A.
- D. znajduje się najbliżej bieguna południowego.

Zadanie 20.

Karol zgubił się podczas spaceru w obcym mieście.
Na zdjęciu Karol idzie ulicą.

Fot. Dominik Tyniów (Wikimedia Commons)

Rys. własny na podstawie Google Maps

Wskaż miejsce na planie, w którym jest Karol.
Zaznacz literę spośród A–F.

A	B	C	D	E	F
---	---	---	---	---	---

Zadanie 21.

Dokończ poniższe zdanie.
Zaznacz dobrą odpowiedź.

Lesistość i pozyskanie drewna w Polsce najkorzystniej jest przedstawić metodą, którą ilustruje rysunek

A.

B.

C.

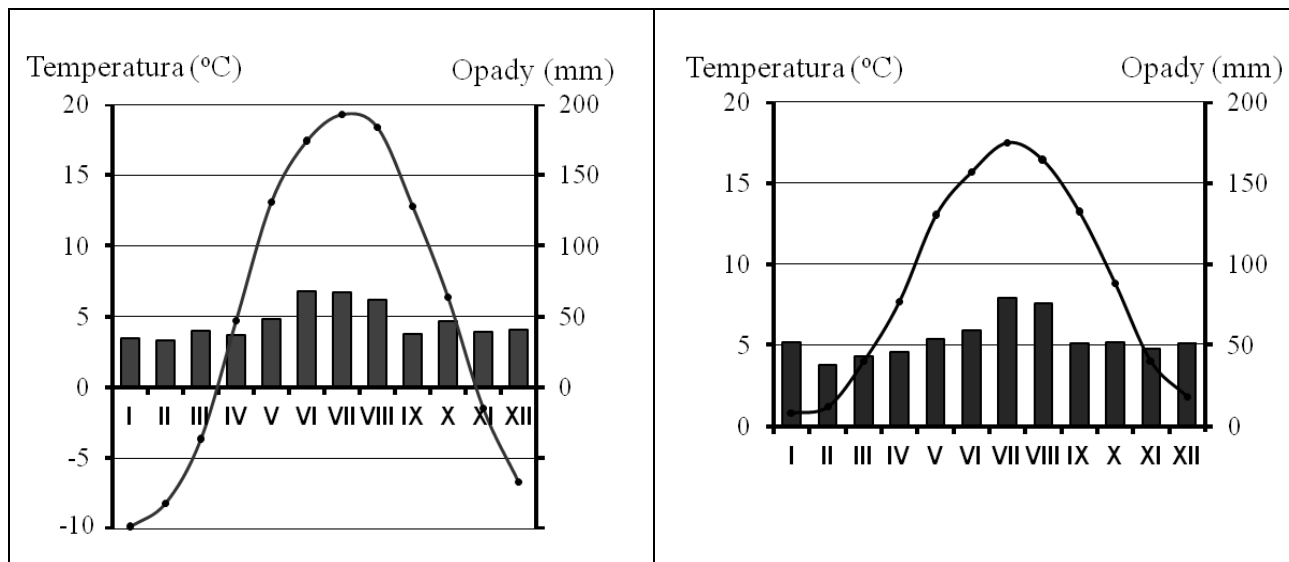
D.

Zadanie 22.

Na wykresach przedstawiono średnią miesięczną temperaturę powietrza i miesięczne sumy opadów dla stacji meteorologicznych Kursk (Rosja) i Hanower (Niemcy).

Kursk 234 m n.p.m. 51°42'N, 36°12'E

Hanower 52 m n.p.m. 52°23'N, 9°44'E

Na podstawie: B. Pydziński, S. Zając, *Klimatologia w szkole*, Warszawa 1980.

Na podstawie wykresów zaznacz zdanie prawdziwe.

- A. Największa amplituda temperatury była w Hanowerze.
- B. Roczna suma opadów była większa w Kursku.
- C. Średnia roczna temperatura powietrza była większa w Hanowerze.
- D. W Kursku najmniejsza miesięczna suma opadów była w lipcu.

Zadanie 23.

Woda zamarza w szczelinach skalnych. Zwiększa swoją objętość i poszerza szczeliny. Wiele razy zamarzająca woda niszczy skały.

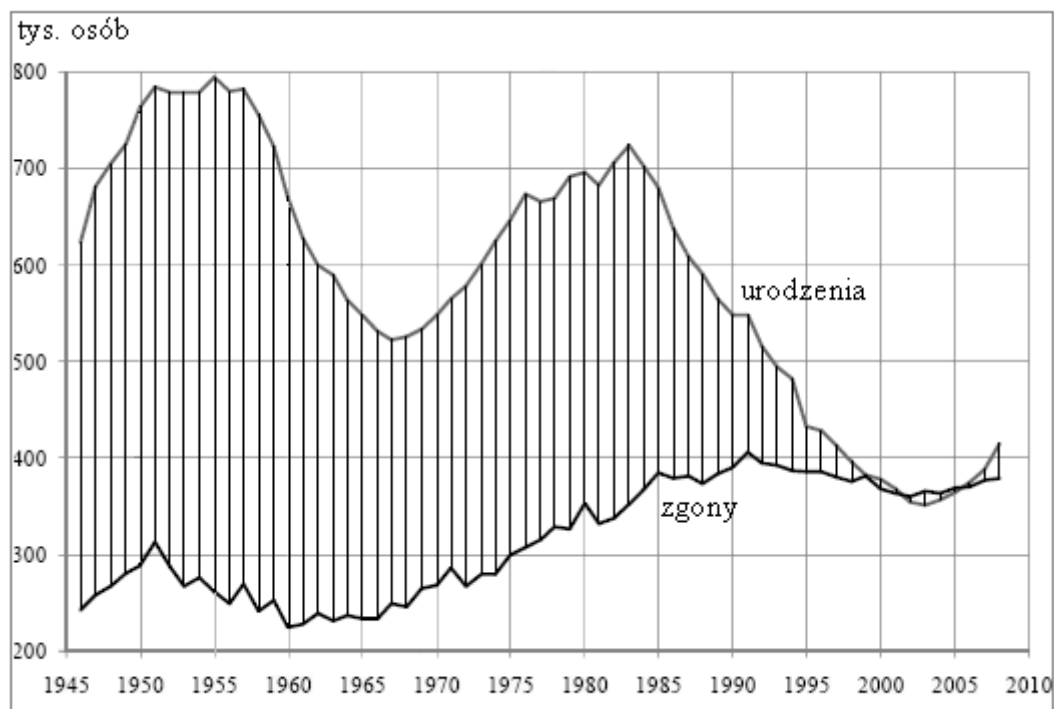
Jaki rodzaj wietrzenia opisano powyżej?

Zaznacz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1. albo 2.

A.	Jest to wietrzenie chemiczne,	ponieważ	1.	w tym procesie skały rozdrabniają się.
B.	Jest to wietrzenie fizyczne,		2.	w tym procesie skały rozpuszczają się.

Zadanie 24.

Na wykresie przedstawiono ruch naturalny ludności Polski w latach 1945–2010.

Źródło: Rocznik demograficzny 2009, GUS

Przyrost naturalny to różnica między liczbą urodzeń a liczbą zgonów.

Na podstawie wykresu ruchu naturalnego ludności Polski zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

Przyrost naturalny w 1986 r. był większy niż w 1961 r.	P	F
W roku 1995 urodziło się mniej dzieci niż w 2008 roku.	P	F

[illegible]